ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Клименко О.О., студент магістратури ННІПП НАВС
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри господарсько-правових дисциплін ННІПП НАВС Загорняк Н.Б.

Права людини – це складне багатовимірне, різнотлумачне, але водночас соціально необхідне явище. У зв'язку з цим постає проблема розробки дієвого механізму захисту прав людини загалом, а, зважаючи на особливості правових реалій в Україні, зокрема. Права людини є позанаціональним об'єктом міжнародно-правового захисту та регулювання, і кожна держава повинна охороняти їх в обсязі загальновизнаних стандартів. Одним із таких стандартів є Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція). Ратифікувавши Конвенцію в 1997 р. Україна визнала обов'язковість юрисдикції Європейського Суду з прав людини (далі – Суду) в усіх питаннях, які стосуються тлумачення і застосування цієї Конвенції. Крім того, у Законі України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» Україна визнала за собою обов'язок виконувати рішення Суду. Відповідно до п. 4 ст. 55 Конституції України кожен має право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ. Таким остаточним рішенням стосовно вичерпання всіх національних засобів захисту в господарському процесі є судове рішення Судової палати у господарських справах Верховного Суду України.

Певний час сам термін «людина» сприймався лише відносно фізичних осіб. В практичній діяльності не було судових рішень, які б стосувалися застосування Конвенції до прав й інтересів юридичних осіб, їхньої господарської діяльності. Хоча серед юридичних осіб, які можуть бути суб'єктами звернення до Суду, Конвенція безпосередньо називає лише неурядові організації, маючи на увазі в якості осіб індивідів (person – у тексті Конвенції англійською мовою, personne physique – у тексті Конвенції французькою мовою, в українському перекладі – осіб), тобто – фізичних осіб, насправді до Суду можуть звертатися і інші юридичні особи. Таке право юридичних осіб природно, так само як і по відношенню до неурядових організацій, може бути обмеженим здатністю суб'єкта взагалі мати права, передбачені певними статтями Конвенції. Одночасно в страсбурзьких конвенційних органах із захисту прав людини поступово було досягнуте розуміння того, що деякі з проголошених у Конвенції прав і свобод можуть бути реалізовані не тільки фізичними особами, але і юридичними.

Незважаючи на все вищевикладене, тобто наявність в Україні існуючої нормативно-правової бази, права юридичних осіб у господарському судочинстві порушуються. До речі Урядовий уповноважений у справах Суду звернувся до Кабінету Міністрів з поданням, у якому наведено рішення Суду, в яких констатовано, зокрема порушення національними судами п. 1 ст. 6 Конвенції щодо права на розгляд справи судом протягом розумного строку, ст. 13 Конвенції та ст. 1 Першого протоколу до Конвенції щодо права на виконання рішення суду протягом розумного строку. Професор А. Цукерман відзначав – тривалість судового розгляду – часове вираження правосуддя. Забезпечення балансу між «швидким» та «правильним» розглядом і вирішенням спору може і повинно досягатися, в тому числі – попередженням безпідставного затягування судового процесу. Час підтверджує історичну правоту тверджень А. Гольмстена, Є. Енгельмана про необхідність відшукання і встановлення балансу між тривалістю розгляду справи по суті і правильністю судового рішення. Прецедентне право Європейського суду в сфері застосування п. 1 ст. 6 Конвенції щодо права на розгляд справи судом протягом розумного строку ще розвивається, і в майбутньому, з огляду на збільшення кількості розглянутих

справ у національних судах, зростатиме й кількість звернень до Європейського суду з прав людини. У зв'язку з цим необхідно вчасно сприйняти принципи здійснення правосуддя в рамках європейської системи права і не допустити створення негативної прецедентної бази щодо стану дотримання положень Конвенції в нашій державі. Саме тому національним судам та державним органам необхідно приділяти більше уваги законному, об'єктивному та справедливому розгляду справ в межах розумних строків.

Отже, порушення прав юридичних осіб у господарському судочинстві України на сьогодні є остаточно невирішеним і залишається одним з найпроблемніших питань захисту прав людини у нашій державі.

ПРАВО НЕСПРОМОЖНОСТІ (БАНКРУТСТВА) В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Нашенко Д.Р., студент магістратури ННІПП НАВС
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри господарсько-правових дисциплін ННІПП НАВС Загорняк Н.Б.

Початок становлення ринкових відносин в Україні супроводжується кризою неплатежів, господарською взаємною заборгованістю, накопиченням боргів. Вивчення інституту неспроможності (банкрутства) на сьогоднішньому етапі в умовах інтеграційних процесів є досить актуальним, оскільки потребує якісних перетворень. Саме дослідження сучасного стану неспроможності (банкрутства) та зарубіжного досвіду сприятиме визначенню перспектив для нашої країни.

Проблеми, пов'язані з механізмом неспроможності (банкрутства) стали предметом вивчення таких вітчизняних та зарубіжних вчених як Е.Альтман, У.Бівер, Ю.Брігхем, І.Б.Гуськов, А.П.Ковальов, В.В.Ковальов,Т.М.Кравцова, С.В.Подзе, І.Л.Сазонець, М.М.Скворцов, Ю.В.Скрипник, О.А.Слюсаренко, О.О.Терещенко, М.І.Тітов, О.В.Токар, В.В.Чепурко, А.В.Чупіс та інші.

Відносини неспроможності (банкрутства) — це відносини, які направлені на відновлення платоспроможності - господарюючого суб'єкта із застосуванням реабілітаційних заходів шляхом судових процедур, а у випадку неможливості - на примусову ліквідацію майна з метою повного або часткового задоволення вимог кредиторів. Принципами правового регулювання відносин неспроможності (банкрутства) виступають: пріоритет закону перед іншими нормативно-правовими актами; загальність; збереження господарюючого суб'єкта, якщо можливо відновити його платоспроможність; ліквідація майна боржника, якщо неможливо зберегти підприємство з метою справедливого і рівномірного погашення вимог кредиторів; державне регулювання відносин неспроможності.

Законодавство України про неспроможність є недостатньо ефективним з причин тривалості процедур, відсутність зацікавленості суб'єктів провадження у відновленні платоспроможності боржника. Так, аналіз якісних характеристик регулювання неспроможності в Україні, представлених у рейтингу Світового банку «Doing Business 2012», дає можливість відзначити кілька аспектів, які потребують уваги з метою вдосконалення правозастосовної діяльності. Процедура ліквідації боржника в Україні триває в середньому 2,9 що на 1,2 більше ніж у країнах ЄС. Також у процесі ліквідації боржника в середньому вдається відшкодувати в середньому лише 9 % вимог кредиторів, у той час як цей показник у країнах Європи та Азії — 28 %. Крім того, визнання боржника неспроможним призводить до його ліквідації, а не до відновлення його платоспроможності — менше 10 % справ закінчуються відновленням (в інших державах цей показник у середньому складає у середньому 60-85 %). На процедури, пов'язані з неспроможністю в Україні витрачається 42 % від загальної вартості підприємства, в той самий час господарюючі суб'єкти ЄС витрачають 8 %, а бізнес Східної Європи та Азії - 13 %. Можна зробити висновок про низьку ефективність норм права про неспроможність в Україні, про прокредиторський напрямок.